

En inkluderande kulturskola på egen grund

REMISS

Till

Kulturdepartementet 103 33 Stockholm

Betänkandet av Kulturskoleutredningen SOU2016:69

YTTRANDE: Susanne Kindström.

Ersättare i Kultur Z, för Region Jämtland Härjedalen. Ett kulturpolitiskt samrådsorgan för att driva kulturutvecklingen i länet,

Tidigare utredare av Bergs Kommuns Kulturskola 1994, Linköpings Kulturskola 2000/2001,

Bräcke kommun 2001, framtagande av hur estetiska ämnen kan integreras i skolans undervisning.

Ledare för Härjedalens kommuns breda utbildningsinsats för lärare, att integrera estetiska ämnen i undervisning. Utvald av SKL som ett av Sveriges 30 goda exempel inför skola 2000.

Utvecklare av kulturskolor i Norrlands inland, 1995 -1996, ledd av Inlandsdelegationen.

Utredningen är väl genomarbetad med ett fokus på både dåtid, nutid och framtid. Att kulturskolan ska stärka både pedagogik och konstuttryck och lyfter fram att pedagogiken behöver finna former för att möta barn och unga i den kultur där de befinner sig, men också låta dem möta främmande kulturyttringar. Vilket är ökad inkludering och demokrati

Inledning – varför en utredning

Musik- och Kulturskolorna är Sveriges största barn- och ungdomskulturverksamhet, men utbudet skiljer sig mellan kommuner eftersom nationella mål och riktlinjer saknas.

Landets kommuner satsar nästan två miljarder kronor per år på verksamheten. Varje vecka tas 400 000 barn och ungdomar emot av ca 5 000 heltidsanställda pedagoger. Trots det är efterfrågan större än utbudet. I utredningen ingår frågor om inkludering, breddad elevrekrytering och framtida kompetensförsörjning.

Verksamheten har inte utvärderats på 60 år och det saknas forskning på vad en kulturskola är och skulle kunna vara. Det saknas högskoleutbildningar för pedagoger inom vissa konstformer, liksom chefsutbildningar och stöd till lärarnas kompetensutveckling.

De kommunala kulturskolorna är frivilliga, läroplanslösa och ska i första hand utgå från barnens perspektiv. Kulturskolorna är speciella genom att de på ett särskilt sätt ska ta

hänsyn till barns och ungas egna intressen utifrån en demokratisk grundsyn om allas rätt till kultur.

Drygt en tredjedel av kommunerna har musikskolor, som erbjuder musik. Resterande kommuner har Kulturskolor med fler estetiska ämnen, där 80 % är musik av de totala utbudet.

Nationell strategi för ökad tillgänglighet och demokrati.

Den statliga utredningen syftar till att, utifrån ett brett kunskapsunderlag, skapa en nationell strategi för att göra kulturskolorna mer tillgängliga och jämlika. Utredarna utgår från den utveckling som redan skett inom kulturskolorna, men poängterar nu vikten av att stärka såväl de pedagogiska som de konstnärliga kompetenserna. Därför föreslår man nya högskoleutbildningar för att möta framtida behov. En yrkesexamen benämnd "kulturpedagog" för att möta kulturskolornas särart.

Det betonas att barn och unga ska ges likvärdiga möjligheter för att delta i, och ha inflytande över, verksamheten. Utredarna föreslår därför vägledande nationella mål. Barn och unga i hela landet, oavsett bakgrund och uppväxtmiljö, ska kunna få ökad tillgång till en inkluderande kulturskola. De ska också ges möjlighet att lära, utöva och uppleva, olika konstuttryck. Det betonas att undervisningen ska präglas av hög kvalitet och konstnärlig och genremässig bredd. I det sistnämnda ligger att kulturskolan är en del av en omvärld i ständig förändring. Nya former för kommunikation och interaktion ger helt nya förutsättningar. En kulturskola "i tiden" ska hålla två tankar levande samtidigt – både kulturtradition och nytänkande.

Vad är utmaningar som kan involveras i kulturskolans verksamhet.

Kulturvanor förändras över tid, som exempelvis den utveckling som sker inom media och digitalisering. Barn och ungdomar lever idag, till stor del, i en visuell värld. Det är inte ovanligt att unga både "konsumera och producera" kultur.

Genom nya strukturer, i skolan, samhället, lokalt eller globalt utvecklas nya former av kultur- och konstuttryck. Digitaliseringen har ökat möjligheten att både begränsa och avgränsa de personliga valen. I utredningen tar man upp fenomenet "filterbubblor". Att människor förser sig med den information och kultur som de redan känner till och uppskattar. Därför har kulturskolan en uppgift, att erbjuda ett bredare utbud som inte enbart bygger på efterfrågan. En mer integrerad Kulturskola kan utveckla barn och ungdomars intresse för kultur, som de annars inte kommer i kontakt med.

Sammanfattning:

Jag instämmer i förslagen **6:1 gällande infrastruktur för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund.**

Jag instämmer i huvudsak gällande förslaget **6:2 Nationella mål** som utredningen föreslagit. Att Kulturskolans verksamhet inte enbart är en kommunal angelägenhet för samhällsutveckling, utan även regionalt och nationellt. Det är viktigt att nationella mål ger riktningen att vidga verksamheten till att innefatta fler ämnen, vilket utredningen föreslår genom utvecklingsbidrag, som kan ske på ett flexibelt sätt, i samverkan mellan kommuner, eller i samverkan i regionen. Löpande eller som lovverksamhet, i workshopform, eller på annat sätt. Utredningen har haft ett extra fokus på små kommuner och dess möjlighet att inkludera och bredda sin verksamhet, och även unga som verkligen vill satsa på en professionell framtid, vilket verkligen kan vara grunder för just samhällsutveckling.

Det är av betydelse att kulturskolans verksamhet kan ingå i skolans dagliga verksamhet, t.ex. inom elevens val, för att nå målet om en integrerad och jämlik kulturskola, utifrån den struktur som flera kommuner har utanför urbana miljöer. Verksamheten kan dock kompletteras utifrån varje kommuns möjlighet efter skoltid (**3.6.2 s.125**) i kommunen eller över kommungränser.

Det är viktigt är att kommuner förstår att det är fullt möjligt att efter skoltid variera utbudet och att verksamheten kan innehålla annan aktivitet än veckovisa lektioner. Kapitel 4 är särskilt viktigt, utifrån riktningen "En kulturskola i tiden" att kombinera traditionellt kultur med tidsenlig kultur, som digital teknik.

Jag instämmer med förslag 6:3 – 6.11 och vill särskilt lyfta fram förslagets insatser 7:1, sid 282, som positiva, vilket kan för en glesbygdskommun möjliggöra breddning av kulturskolans verksamhet och ske i samverkan med andra kommuner, vilket ytterligare kan bredda verksamheten för att erbjuda fler konstater. Bra förslag att regionen får rollen, en samordningsfunktion. Bra förslag om ett stärkt nationellt centrum. Bra att ge förslag på utbildningar för att möta upp pensionsavgångar, det är strategiskt viktigt med fokus på kulturskolans kompetens och kvalité.

Punkt 6.11.1 Arbetssätt och verksamhetsformer som utgår från barns och ungas perspektiv är särskilt viktigt för att som kommun fånga upp barn och ungas röster för att göra verksamheten attraktiv på barns fritid och samtidigt ett ansvar att lära unga kritiskt granska den digitala världens brister och möjligheter.

Att utredningen har haft ett specifikt fokus på glesbygdskommuner uppskattas kap.2, s.49

I flera delar av utredningen är det fokus på glesbygdens situation, föreslagna åtgärder för att nå målet om en inkluderad och jämlik kulturskola för alla, med stöd av åtgärder utifrån direktiven med föreslagna utvecklingsmedel, för att bredda kulturskolans verksamhet genom en förbättrad infrastruktur mellan en nationell plattform och ett regionalt samverkansansvar för att nå fler elever.

Svar på infrastrukturmodell

6.1 Ny infrastruktur för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund.

- **Nationellt kulturskolecentrum**

Svar: Bra med en nationell samordnande funktion med fokus på utbildning och forskning, samt ett övergripande organ för nationens kulturskolor och dess utveckling med fokus på nationella mål.

- **Bidrag till kommunal samordning på regional samordning**

Svar: Bra, att regionen har ett samverkansansvar mellan kommuner och nationellt kulturskolecentrum

- **Utvecklingsbidrag**

Svar: Bra, det en förutsättning för att bredda verksamheten och göra den inkluderad och jämlik.

- **Förstärkta utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund.**

Svar: Bra, i ett glesbygdsperspektiv att ge förslag på utbildningar för kombinationstjänster, vilket kan ge förutsättningar för att öka antalet utbildade lärare i glesbygd.

- **Kulturskolerelaterad forskning**

Svar: Viktig eftersom forskningen hitintills är smal. Här har kommun ett ansvar att föra statistik och egna utvärderingar som grund för nationell forskning.

- **Tidsbegränsat verksamhetsbidrag till kulturskola**

Svar: En fantastisk möjlighet för en kommuner som understiger 7 999 invånare och redan har en basfinansiering som kan användas som motfinansiering under tre eller upp till fem år. Krav från utredningen är sakliga och proaktiva: Att utarbeta en kommunal strategi för kulturskolor för att verkligen nå en inkluderad kulturskola. Att som en liten kommun kunna använda redan befintlig budget för att ansöka om tidsbegränsad verksamhet är verkligen en möjlighet för att stärka kulturens roll i kommunen som en del i samhällsutvecklingen.

- **Bidrag till nationellt spetskompetens**

Svar: Mycket bra för de unga som vill satsa på en professionell yrkesutbildning, detta är att säkra nationens framtida kompetenser samt underbygga för Kulturella och kreativa näringar som är en viktig näring i nationen.

- **Utvärdering**

Svar: Viktigt, för alla tre sammanlänkande parter, kommun, region, nation.

Var kommun har ansvar för att ha digital statistik, utifrån en och samma mall som utformas av nationellt kulturskolecentrum. Utredningen tar upp bristen kommuners statistik, vilket behövs för att göra en grundlig utvärdering av förslaget.

Förslag: Att digital statistik genomförs av varje kulturskola, utifrån en och samma mall som utformas av nationellt kulturskolecentrum eller kulturanalys.

Allmänt:

Att det ska finnas nationella mål för Musik och Kulturskolor är en självklarhet utifrån att verksamheten i stort drivs med skattemedel och målgruppen är barn och ungdomar. Utredningen fyller en funktion av att synliggöra musik- kulturskolors möjlighet som en del i

en samhällsutveckling och väcka politiker i frågan om Musik/Kulturskolors mål och strategiplanering med sin verksamhet.

Bra med förslaget på infrastrukturens stärkande åtgärder för att implementera fler konstarter i kulturskolan, både genom utvecklingsbidraget och det tidsbegränsade (3+ 2 år) bidraget. Utmaningen är funktionella lokaler, samordningen, en gemensam målbild av kulturskolans verksamhet.

Utredningen vänder sig till målgrupper som inte nås pga. av ekonomi eller social tillhörighet, vilket mindre kommuner kan bestå av i sin struktur. Idag fördelas kulturskolans resurser ojämnt. Att bredda verksamheten genom utvecklingsbidrag ökar möjligheten att nå fler elever.

Suveränt att förslag riktar sig både mot bredd och spets, för de som har som mål att arbeta professionellt med någon konst. Utredningen framlägger förslag på åtgärder som i samverkan i en region kan ge dynamik i för samhällsutveckling.

6.1 Nationella mål

Förslaget i betänkandet avser det som utredningen bedömer som kulturskolornas kärnverksamhet, dvs. den undervisning, de projekt och övriga verksamhet som genomförs på barns och ungas fritid. Utredningen föreslår en ny infrastruktur som tar sin utgångspunkt i nationella mål för kulturskolan, för att tydliggöra riktningen för kommunala kulturskolor, där regionen är föreslagen som en samordnande funktion mellan kommun och ett nationellt kulturskolecentrum

En kommunal kulturskola ska

- **ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp,**

Svar: För en glesbygdskommun finns ett behov, utifrån skolskjutsar, att involvera kultur i skolan för att inkludera alla. Som ex. kan vara blockflöjt i helklass för alla i åk 3. Eller berättande dans eller dansmatte för alla i åk 5, eller en teaterproduktion i åk 8. Individuell tid för egen musikalisk utveckling eller i mindre grupper i instrumentalmusik, eftersom övriga estetiska ämnen oftast sker i grupp, kan ske efter skoltid, utifrån att kommunens skolelever har gratis busskort. Gruppverksamhet kan även utvecklas efter skoltid i samverkan med studieförbund, kyrkans barn/ungdomsverksamhet för att på bästa sätt samverka för att bredda kulturskolans verksamhet.

- **bedrivs på barns och ungas fria tid,**

Svar: I ett glesbygdsperspektiv finns behovet att integrera kulturskolans verksamhet i skolundervisningen med vad vi föreslår, 50 % verksamhet i grupp, vilket även kan innebära halvklasser eller gitarrspel med tre elever. Resterande tid kan genomföras efter skoltid i samordning med andra kommuner och region. Det är viktigt att bygga upp en struktur, en årsplan för gruppverksamhet i klass och mindre gruppers undervisning och individuell undervisning.

- **präglas av hög kvalitet och en konstnärlig och genremässig bredd med verksamhet inom tre eller flera konstuttryck,**

Svar: Ett viktigt förslag för barn/unga, som möjliggör en bredare verksamhet inom ram för kulturskolan. Genom utvecklingsbidrag och tidsbegränsat verksamhetsbidrag kan små kommuner utveckla en strategi för att bredda verksamheten, lokalt och i samverkan med andra kommuner.

- **tillämpa en pedagogik som utgår från barnets egna erfarenheter och intressen,**

Svar: Barn/unga lever idag i den digitala världen därför är det särskilt viktigt att involvera teknik i musikämnet, i film, slöjd, bild, dans och utveckla rum/lokaler där *makerspace*, vilket är en verksamhet som kan bedrivas efter skoltid. En av de bärande tankarna bakom ett makerspace är att erbjuda en verkstadsliknande miljö som uppmuntrar till delande av kunskap, verktyg och idéer. Denna plats kan vara tillfällig, mobil eller permanent. Ett makerspace är en plats i vilken man har möjlighet att utveckla en idé eller skapa något, i social samvaro med andra. Tillsammans, genom en verksamhet som inbegriper att utforska, pröva och skapa, formas en kreativ praktik, ett lustfyllt hjärngym. Makerspaces har kommit att bli ett internationellt fenomen och skapas nu på många platser, på bibliotek, i skolor, i museer, såväl som ideella föreningar eller som företag. Se. <http://makerskola.se/> eller skaparbibblor som i Vaggeryd. <https://www.youtube.com/watch?v=E1lt8df1Tyk>

- **ge barn och unga goda förutsättningar att ha inflytande på verksamhetens utformning och innehåll,**

Svar: Att ta del av ungas röster i frågan för att ha en tidsenlig kulturskola är viktigt, en demokratisk rättighet .

- **ha en hög andel pedagogiskt och konstnärligt utbildad personal,**

Svar: Bra att utredningen initierar förslag på utbildning och forskning för att möta upp pensionsavgångar och flexibla lösningar för att både undervisa i en kulturskola och grundskolan/gymnasiet.

- **verka i för verksamheten anpassade lokaler med ändamålsenlig utrustning,**

Svar: Ja, vilket är viktigt att i glesbygd ha i anslutning till skolans lokaler.

- **aktivt verka för att kommunens barn och unga har kännedom om kulturskolan och ges likvärdig möjlighet att delta i dess verksamhet, och**

Svar: Ja, för kommuner och regioner är extra viktigt att hemsidor ska vara uppdaterade och tydliga i sin information

- **arbeta i bred samverkan och bedriva en utåtriktad verksamhet gentemot det övriga samhället.**

Svar: Bra utifrån ett glesbygdsperspektiv, genom samverkan med studieförbund, kyrkan, föreningar går det att bredda och strukturera verksamheten för barn/unga till att göra den mer inkluderande och jämlik kommunal kulturskola.

Susanne Kindström

Ersättare i Kultur Z, för Region Jämtland Härjedalen

Ett kulturpolitiskt samrådsorgan för att driva kulturutvecklingen i länet,